

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/86/2024
Identifikačné číslo spisu:	5322200505
Dátum vydania rozhodnutia:	25.11.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:5322200505.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu K. S., narodeného XX. D. XXXX, Ž., M. XXXX/XX, zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Ščurym, PhD., Čadca, Mierová 1725, proti žalovaným 1/ J.. S. U., narodenému XX. H. XXXX, N. XXX, 2/ S. U., narodenému XX. H. XXXX, Č., X. XXX/XX, 3/ Z.. J. U., narodenej XX. J. XXXX, Č.G., X. XXX/XX, 4/ T. Š., narodenej XX. J. XXXX, D. Š., R. G. XXX/XX, 5/ Ľ. R., narodenému XX. J. XXXX, Ž., D. XXXX/X, 6/ J.. Z. J., narodenej XX. H. XXXX, U., F. XXXX/X, žalovaní 1/, 2/, 4/, 5/ a 6/ zastúpení žalovanou 3/ Z.. J. U., Č., X. XXX/XX, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. CA-4C/15/2022 (pôvodne na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 4C/15/2022), o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 26. septembra 2023 sp. zn. 10Co/18/2023, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Krajského súdu v Žiline zo 26. septembra 2023 sp. zn. 10Co/18/2023 v znení opravného uznesenia z 24. októbra 2023 sp. zn. 10Co/18/2023 a rozsudok Okresného súdu Čadca z 11. augusta 2022 č. k. 4C/15/2022-287 v znení opravného uznesenia zo 07. septembra 2022 č. k. 4C/15/2022-292 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

II. Uznesenie Okresného súdu Žilina č. k. CA-4C/15/2022-436 z 10. apríla 2024 zrušuje.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Čadca (ďalej len „prvoinštančný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 11. augusta 2022 č. k. 4C/15/2022-287 v znení opravného uznesenia zo 07. septembra 2022 č. k. 4C/15/2022-292 výrokom I. zrušil podielové spoluvlastníctvo žalobcu a žalovaných 1/ až 6/ k nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX kat. úz. Q. U. ako rodinný dom č. XXX (ďalej aj „rodinný dom“) na parcele CKN č. XXXX/X - zastavaná plocha a nádvoria o výmere 580 m² (ďalej aj „zastavaný pozemok“) zapísanej na LV č. XXXX katastrálneho územia Q. U. a zrušené podielové spoluvlastníctvo vyporiadal tak, že nehnuteľnosť prikázal do podielového spoluvlastníctva žalovaných 1/ až 6/ vo výške konečného podielu: žalovaný 1/ J.. S. U. podiel 9/35; žalovaný 2/ S. U. podiel 4/35; žalovaná 3/ podiel 9/35; žalovaná 4/ podiel 2/35; žalovaný 5/ Ľ. R. podiel 2/35; žalovaná 6/ J.. Z. J. podiel 9/35; oproti výplate spoluvlastníckeho podielu 22/35 žalobcovi K. S. vo výške 17.732 eur, ktorý zaplatia žalovaní 1/

až 6/ v lehote do 60 dní od právoplatnosti rozsudku, a to každý pomernú časť zodpovedajúcu výške podielu: žalovaný 1/ 4.559,40 eura; žalovaný 2/ 2.026,40 eura; žalovaná 3/ 4.559,40 eura; žalovaná 4/ 1.013,20 eura; žalovaný 5/ 1.013,20 eura; žalovaná 6/ 4.559,40 eura.

1.2. Rozhodol tak o žalobe, ktorou žalobca žiadal vyporiadať spoluvlastníctvo k rodinnému domu bez zastavanej plochy. Skonštatoval, že nakoľko stavba nie je súčasťou pozemku [§ 120 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“)] a tvorí samostatný predmet občianskoprávných vzťahov (§ 118 ods. 1 OZ), rodinný dom môže byť samostatným predmetom konania podľa § 142 OZ. Súd prvej inštancie prihliadol na skutočnosť, že nehnuteľnosť je stavba spojená so zemou pevným základom (§ 119 ods. 2 OZ) a zohľadnil, že ďalšiu dispozíciu so zastavanou plochou ovplyvní rozhodnutie vo veci zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k rodinnému domu; preto dospel k záveru, že postup žalobcu žiadať zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva len k rodinnému domu a nežiadať zároveň vyporiadanie aj k zastavanej ploche je účelový. Vychádzal z toho, že ak by prikázal rodinný dom do výlučného vlastníctva žalobcu, nebola by vytvorená právna istota, lebo zastavaná plocha bude naďalej v spoluvlastníctve strán konania; to by vytváralo nerovnocenné prostredie, pretože jediným záujemcom na kúpu zastavaného pozemku by bol žalobca, ktorý by autoritatívnym spôsobom mohol určiť cenu nehnuteľnosti. Tým by došlo k obmedzeniu práv ostatných spoluvlastníkov na trhovú cenu pozemku.

1.3. Z dedičského rozhodnutia (sp. zn. 5D/33/2021) prvoinštančný súd zistil, že rodinný dom i zastavaná plocha boli predtým vo výlučnom vlastníctve zosnulého poručiteľa H. U., nar. XX. XX. XXXX, zomr. XX. XX. XXXX, naposledy bytom Q. U. XXX. Bol názoru, že spoluvlastníctvo k rodinnému domu prioritne vzniklo právoplatnosťou uznesenia o dedičstve (21. júla 2021), ale po tomto dátume došlo medzi spoluvlastníkmi k ďalším prevodom podielov; vychádzal z toho, že aktuálni spoluvlastníci vytvorili dedičskou dohodou spoluvlastníctvo (§ 136 ods. 1, § 137 ods. 1 OZ). Prvoinštančný súd mal za preukázané, že pri reálnom užívaní nehnuteľností podľa výšky podielov medzi spoluvlastníkmi dochádza k neprekonateľným prekážkam, avšak takáto prekážka bola zistená len zo vzťahu žalobcu k žalovaným 1/ až 6/. Medzi žalovanými 1/ až 6/ bol záujem zotrvať v spoluvlastníckom vzťahu, ktoré vzniklo ako prioritný spôsob vlastníctva rodinného domu, chceli ho spoločne užívať, podieľať sa na nákladoch a udržiavaní a utužovaní rodiny. Pri určení trhovej hodnoty rodinného domu súd prvej inštancie použil súkromný znalecký posudok Ing. Martiny Červenej z 08. novembra 2021, ktorý do konania predložil žalobca.

1.4. Akcentoval zistenie, že najväčší podiel na rodinnom dome mal žalobca (22/35), ostatní žalovaní mali podiel 13/35, teda menej ako žalobca. V tejto súvislosti zdôraznil, že veľkosť podielu nie je jediné kritérium podľa § 142 ods. 1 OZ. Rovnocenným kritériom je aj účelné využitie veci. Nakoľko rozdelenie rodinného domu nebolo možné podľa podielov tak, aby vznikli samostatné predmety občianskoprávných vzťahov (bytové jednotky), konajúci súd pristúpil k prikázaniu veci za primeranú náhradu s prihliadnutím na to, aby sa vec mohla účelne využiť. Zopakoval, že v spoluvlastníctve s ostatnými nechcel ostať jedine žalobca. Ostatní žalovaní 1/ až 6/ mali záujem ostať v spoluvlastníctve. Z týchto dôvodov súd prvej inštancie nehnuteľnosť prikázal žalovaným 1/ až 6/, ktorí mali záujem existujúce spoluvlastníctvo uchovať, zotrvať v ňom a medzi ktorými je pokoj a zhoda, na rozdiel od vzťahov medzi žalobcom a žalovanými 1/ až 6/, medzi ktorými sú konflikty. Tento záver založil na argumentácii, že v dedičskom konaní dedičia dedičskou dohodou dohodli, že vec bude v spoluvlastníctve; preto základný účel spočíva v tom, aby v spoluvlastníctve ostala, aby sa na užívaní rodinného domu podľa veľkosti podielov mohli podieľať spoluvlastníci tak, ako bolo dohodnuté a utužovať tak rodinné vzťahy. Uviedol, že počas koronakrízy by žalovaní 1/ až 6/ (tí, ktorí nemajú domové nehnuteľnosti) trávili svoj čas v tejto nehnuteľnosti bez obmedzovania sa v bytových jednotkách, kde je ich osobná sloboda, pohyb viac obmedzený ako v rodinnom dome a v záhrade.

1.5. Žalovaní prejavili vôľu užívať nehnuteľnosť na účely, na ktoré bola určená, a to aj na účel, ktorý bol určený v rámci dedičského pokonania dohodou. Neakceptoval tvrdenia žalobcu a jeho matky (v procesnom postavení svedkyne) o tom, že žalovaní vyvíjali aktivity na odpredaj svojho spoluvlastníckeho podielu, pretože to nevyplýva z nijakého dôkazu a doplnil, že by tým bol dodržaný účel v súlade s

doterajším určením rodinného domu a zastavanej plochy. Základný účel rozhodnutia o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva videl súd prvej inštancie v dosiahnutí právnej istoty a pokoja medzi spoluvlastníkmi a stranami. Mal za to, že pokiaľ by rodinný dom prikázal do výlučného vlastníctva žalobcu, nenastala by právna istota. Samotný žalobca žiadal zrušiť a vyporiadať podielové spoluvlastníctvo len k rodinnému domu; v prípade úspechu by sa stal jeho výlučným vlastníkom a žalovaní by boli spoluvlastníkmi zastavanej plochy pod rodinným domom; žalobca by tým znemožnil vo faktickej rovine odpredaj spoluvlastníckych podielov žalovaných k zastavanej ploche za trhovú hodnotu; domnieval sa, že neexistuje záujemca, ktorý by kúpil zastavanú plochu pod rodinným domom, ktorý je vo výlučnom vlastníctve žalobcu a rozviedol úvahu, že by tým bola narušená nielen zásada právnej istoty (nepokoje, súdne spory), ale aj zásada rovnosti, pretože výšku ceny za zastavanú plochu by ultimatívne určil žalobca a žalovaní by sa nemohli dožadovať trhovej hodnoty svojho spoluvlastníckeho podielu. Prikázaním nehnuteľnosti žalovaným 1/ až 6/ nastane väčšia právna istota, rovnosť spoluvlastníkov a rovnosť strán ako prikázaním veci do výlučného vlastníctva žalobcu. Účelnosť prikázania rodinného domu v prospech žalovaných videl súd aj v tom, že traja žalovaní majú bydlisko v Čadci, čo je bližšie k nehnuteľnosti a zabezpečí účelnejšie, rýchlejšie a častejšie užívanie nehnuteľnosti. Na uvedenom základe prikázal nehnuteľnosť do podielového spoluvlastníctva žalovaných 1/ až 6/ a prikázal im podiel žalobcu vo výške 22/35, tak ako vyplýva z výroku napadnutého rozhodnutia.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 26. septembra 2023 sp. zn. 10Co/18/2023 v znení opravného uznesenia z 24. októbra 2023 sp. zn. 10Co/18/2023 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP a žalovaným 1/ - 6/ priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Ako nedôvodné vyhodnotil odvolacie námietky žalobcu, ktoré vo väčšine prípadov postrádali vecnú podstatu, nemajúce súvislosť s prejednávanou vecou. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia nekonštatoval, že by žalovaní 1/, 4/ a 5/ „nemali kde hlavu skloniť“, ani to, že by potreba bývania pre žalovaných 1/, 4/ a 5/ bola jedným z dôvodov pre prikázanie spoluvlastníckeho podielu žalobcu žalovaným v rade 1/ až 6/. Dal za pravdu žalobcovi v tom smere, že súd prvej inštancie dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, v zmysle ktorých výlučným vlastníkom rodinného domu č. XXX bol zosnulý H. U.; zároveň však dodal, že dané pochybenie nemalo žiaden vplyv na vecnú správnosť rozhodnutia, nakoľko súd prvej inštancie náležite ustálil okruh právnych nástupcov neobč. H. U., ako aj aktuálny okruh podielových spoluvlastníkov k dotknutej nehnuteľnosti. Pripustil, že hoci sa pôvodný okruh podielových spoluvlastníkov čiastočne zmenil a rozšíril, títo vstúpili do už existujúceho spoluvlastníckeho vzťahu na základe singulárnej sukcesie ako nástupcovia pôvodných účastníkov dedičskej dohody (T. S., Y. U., S. U. Y., ktorí boli účastníkmi dedičskej dohody a súrodencami poručiťľa). K výhrade žalobcu, že trvá „naďalej“ na tom, že spoluvlastnícke podiely nadobudol darovaním od svojej tety F. J., uja Y. a matky T. S., odvolací súd poznamenal, že na účely vyporiadania podielového spoluvlastníctva je irelevantné, od koho žalobca nadobudol podiely, pokiaľ nie je sporná samotná výška daného podielu. Aj odvolací súd videl v predžalobnej výzve (resp. návrhu žalobcu na uzatvorenie dohody o vyporiadaní podielového spoluvlastníctva len k rodinnému domu, ktorý mal pripadnúť do výlučného vlastníctva žalobcu), ktorá sa premietla do žalobného návrhu (vyporiadať podielové spoluvlastníctvo len k rodinnému domu bez súčasného vyporiadania zastavanej plochy, dvora a záhrady) istú dávku neférovosti (zjavnej nevýhodnosti) voči ostatným podielovým spoluvlastníkom. Na tomto závere nič nezmenila ani obrana žalobcu o práve ostatných spoluvlastníkov následne sa domáhať súdneho vyporiadania podielového spoluvlastníctva k „zvyšnej“ nehnuteľnosti; v tomto „ďalšom“ súdnom konaní by totiž boli už značne znevýhodnení, čo do spôsobu vyporiadania, lebo výlučným vlastníkom rodinného domu (pokiaľ by súd akceptoval návrh žalobcu v tomto konaní) by bol už žalobca. Na uvedenom základe, keďže odvolacie námietky žalobcu neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie, odvolací súd napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie s poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP (súd nesprávnym procesným postupom mu znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces) a § 421 ods. 1 písm. a), písm. b) CSP (rozhodnutie odvolacieho súdu spočívalo v nesprávnom

právnom posúdení).

3.1. Namietanú vadu zmätočnosti videl v nepreskúmateľnosti napadnutého rozsudku, ktorý je príkladom nedôrazného posúdenia a rozhodovania bez zákonom stanovenej miery právnych úvah a svojvoľného postupu. Rozhodnutia nižších súdov dostatočne neodôvodnili, prečo bol ako nadpolovičný spoluvlastník rodinného domu zbavený jeho vlastníctva a nevenovali sa ani tomu, že v konaní neboli riadne preskúmané zákonné predpoklady najlepšieho užívania a obhospodarovania nehnuteľnosti. Nestotožnil sa s kritikou odvolacieho súdu, že prejavil istú dávku neférovosti voči ostatným spoluvlastníkom kvôli rodinnému domu bez súčasného vysporiadania zastavanej plochy, dvora a záhrady; v platnom právnom poriadku nie je stavba súčasťou pozemku a preto každý zo spoluvlastníkov môže podať návrh na vyporiadanie konkrétnej nehnuteľnosti. Zdôraznil, že právna prax nepozná pojem neférový návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva a ak ho za taký nižšie súdy považovali, mali jeho žalobu podrobiť testu proporcionality. Mal za to, že nebolo dostatočne zohľadnené, ktorý zo spoluvlastníkov sa podieľa na zveľaďovaní domu, koľko doň finančne investoval, kto ho akým spôsobom užíva a kto dokáže najlepšie zabezpečiť jeho riadne využitie, s čím súvisí aj otázka v akej vzdialenosti od danej nehnuteľnosti bývajú ako žalovaní tak žalobca. Súdy neskúmali ani otázku, kto bol vlastníkom nehnuteľnosti pred tým, ako sa stala predmetom tohto sporu. Žalobca mal o rodinný dom mal vážny záujem hlavne z dôvodu, že podiely k nemu dostal od matky, uja Y. a tety F., ktorí mu svoje podiely previedli za účelom opravy, zveľadenia domu, aby sa v ňom mohla stretávať celá rodina.

3.2. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP uviedol, aby dovolací súd reflektoval ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu v rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/33/2010 z 28. septembra 2011, že „Dovolací súd by úvahy súdov mohol spochybniť len v prípade, že by boli zjavne neprimerané. Súd preto musí riadne odôvodniť, z akého dôvodu je kritérium, ktoré použil v danom prípade, rozhodujúce.“ Vyjadril názor, že pri prikázaní veci jednému alebo viacerým spoluvlastníkom je vždy nutné prihliadať aj na to, aby sa vytvorili priaznivé podmienky na nerušené využitie veci a vznikom nového spoluvlastníckeho vzťahu nedochádzalo k vzniku nových sporných situácií. Preto pri prikázaní veci súd zohľadní aj správanie spoluvlastníkov, ktorý zo spoluvlastníkov vykonával investície do spoločnej veci, ktorý a ako zabezpečoval správu spoločnej veci, ktorý spoluvlastník má na ďalšom užívaní veci najnaliehavejší záujem, či ktorý spoluvlastník dokáže najlepšie zabezpečiť riadne ďalšie využitie spoločnej veci a pod. Bolo povinnosťou súdu skúmať, kde jednotliví spoluvlastníci bývajú, resp. ako ďaleko od nehnuteľnosti, akým spôsobom kto nehnuteľnosť užíva a kto má najlepšie predpoklady na užívanie tejto nehnuteľnosti. Dovolateľ sa vyjadril skepticky k zámeru žalovaných utužovať rodinné vzťahy; z rodiny nikto nebol na pohrebe nebohého uja, ktorý v dome žil a žalovaní doteraz neuhradili ani náklady spojené s pohrebom a pomníkom.

3.3. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalobca v podstate argumentoval tým, že ako väčšinový a nadpolovičný spoluvlastník bol obídený na svojich právach tým, že súdy vysporiadali podielové spoluvlastníctvo v prospech menšinových spoluvlastníkov, ktorí svoje spoluvlastnícke podiely aj tak odpredajú. Zastával názor, že ako väčšinový spoluvlastník spĺňa viacej podmienky na prikázanie rodinného domu, keď má zároveň najlepšie predpoklady na účelné využitie veci; zo všetkých spoluvlastníkov býva v obci Q. U. iba on sám; hneď vedľa rodinného domu prevádzkuje pizzeriu a z druhej strany býva žalobcova matka T. S.. Je len otázkou času, kedy šiesti spoluvlastníci budú musieť opäť riešiť svoje spoluvlastníctvo, čo neprispieva k právnej istote novozaložených vzťahov.

3.4. Dovolateľ s ohľadom na všetko čo bolo uvedené žiadal odložiť vykonateľnosť rozsudku odvolacieho súdu. Jadro jeho návrhu spočíva v tom, že žalovaní 4/, 5/ a 6/ prakticky ihneď predali svoje spoluvlastnícke podiely iba dvom žalovaným: žalovanej 3/ a žalovanému 1/ (predložil aj list vlastníctva č. XXXX pre k. ú. Q. U. z 18. januára 2024), ktorý prevod má potvrdzovať, že žalovaní nadobudli nehnuteľnosť iba za účelom jej ďalšieho predaja. Vzhľadom na uvedené žiadal zrušenie odvolacieho rozsudku a vrátenie veci na opätovné prejednanie a rozhodnutie.

4. Žalovaní 1/ až 6/ žiadali dovolanie ako neprípustné odmietnuť, lebo absentujú vady, ktoré by

odôvodňovali naplnenie predpokladov dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP resp. nesprávne právne posúdenie vecí podľa § 421 ods. 1 CSP. Potvrdili skutočnosť, že v súčasnom období už pôvodne žalovaní - Ľ. R., S. U. Y., T. Š. a J. Z. J. nie sú spoluvlastníci nehnuteľnosti a svoje podiely previedli na Z. J. U. a J. S. U. J.. Uviedli, že žalobca neplní právoplatné rozhodnutia súdov a nevedia, akým spôsobom splniť svoj záväzok, resp. primäť žalobcu, aby splnil svoju povinnosť odovzdať nehnuteľnosť a prevziať plnenie, na ktoré žalovaných zaviazal súd.

5. Žalobca v dovolacej replike zdôraznil, že nemôže rešpektovať prevody žalovaných, na ktorých uvalil protest aj prokurátor a keďže je list vlastníctva č. XXXX pre k. ú. Q. U. zablokovaný, nemôže prevziať plnenie od žalovaných.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Viazanosť dovolacími dôvodmi znamená, že dovolací súd môže skúmať dovolacie dôvody len v rozsahu, v akom boli vymedzené, je teda viazaný tým, čo dovolateľ považuje za nesprávne (II. ÚS 277/2021). Ústavný súd pri preskúvaní rozhodnutí odvolacieho súdu z pohľadu posudzovania obsahu dovolania vyslovil, že úlohou najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho je pokúsiť sa autenticky porozumieť dovolateľovi - jeho textu ako celku (I. ÚS 336/2019, I. ÚS 115/2020, IV. ÚS 15/2021, IV. ÚS 253/2024), ale na druhej strane nemožno dotvárať vec na úkor procesnej protistrany (III. ÚS 278/2022). Ide o dialóg, ale nie o právnu pomoc (III. ÚS 580/2021, III. ÚS 198/2022). Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky. Proti nadmernému formalizmu pri posudzovaní procesných úkonov účastníkov civilného konania sa ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti vymedzuje (II. ÚS 135/04, III. ÚS 564/2021). V tejto myšlienkovvej línii konštatuje, že procesný predpis (Civilný sporový poriadok) nevyžaduje, aby dovolací dôvod bol označený aj konkrétnym číslom paragrafu (§ 420, resp. § 421). Naopak, z § 431

ods. 2 a § 432 ods. 2 CSP vyplýva spôsob, akým je potrebné konkrétny dovolací dôvod vymedziť.

11. V hierarchii postupu dovolacieho prieskumu platí, že dovolací súd najprv skúma prípustnosť dovolania z dôvodu zmätočnosti a až ak namietaný dôvod podľa § 420 CSP preukázaný nie je, pristúpi subsidiárne k prieskumu dovolacieho dôvodu spočívajúceho v správnom právnom posúdení veci (§ 421 CSP).

11.1. Dovolateľ prípustnosť a dôvodnosť dovolania (§ 421 ods. 1 písm. a), písm. b) CSP) vyvodzoval z tvrdenia, že nižšie súdy nereflektovali ustálenú prax, že pri prikázaní veci je nutné prihliadať aj na vytvorenie priaznivých podmienok na nerušené využitie veci a predchádzať k vzniku nových sporných situácií. Preto pri prikázaní veci má súd zohľadniť aj správanie spoluvlastníkov, ktorý zo spoluvlastníkov vykonával investície do spoločnej veci, ako zabezpečoval správu spoločnej veci, ktorý spoluvlastník má na ďalšom užívaní veci najnaliehavejší záujem, či ktorý spoluvlastník dokáže najlepšie zabezpečiť riadne ďalšie využitie spoločnej veci a pod. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalobca svoju argumentáciu založil na téze, že ako nadpolovičný spoluvlastník bol obidený na svojich právach tým, že súdy vysporiadali podielové spoluvlastníctvo v prospech menšinových spoluvlastníkov, ktorí svoje spoluvlastnícke podiely aj tak odpredajú. Zámer žalovaných utužovať rodinné vzťahy hodnotil ako nepravdepodobný, keď z rodiny nebol nikto na pohrebe poručníka (uja), ktorý v dome žil a žalovaní neuhradili ani náklady spojené s pohrebom a pomníkom. Naznačil, že je len otázkou času opätovné riešenie novovzniknutého spoluvlastníctva, čo neprispieje k právnej istote novozaložených vzťahov.

11.2. Namietanú vadu zmätočnosti dovolateľ indikoval v nepreskúmateľnosti rozsudku, ktorý je výrazom rozhodovania bez zákonom stanovenej miery právnych úvah a svojvoľného postupu, keď nižšie súdy presvedčivo neodôvodnili, prečo bol ako nadpolovičný spoluvlastník rodinného domu zbavený vlastníctva a nevenovali sa dostatočne ani riadnemu preskúmaniu zákonných predpokladov najlepšieho užívania a obhospodarovania nehnuteľnosti. Súdy dostatočne nezohľadnili, ktorý zo spoluvlastníkov sa podieľa na zveľadňovaní domu, koľko doň finančne investoval, kto ho akým spôsobom užíva a kto dokáže najlepšie zabezpečiť jeho riadne využitie, s čím súvisí aj otázka vzdialenosti bydliska jednotlivých strán od rodinného domu. Dovolateľ zároveň odmietol kvalifikovať jeho žalobu ako neférovú bez toho, aby bola podrobená testu proporcionality. Argumentoval aj nesprávnymi zisteniami súdov ohľadom toho, kto bol vlastníkom nehnuteľnosti pred tým, ako sa stala predmetom tohto sporu.

12. Aj keď žalobca tvrdený nedostatok rozhodnutia odvolacieho súdu označil ako vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP a tiež ako nesprávne právne posúdenie podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP, v okolnostiach jeho prípadu to nie je nepochopiteľné, hoci vo všeobecnosti obvykle nenastáva situácia, že by obsahovo tá istá dovolacia námietka spadala pod obidva dôvody prípustnosti dovolania (IV. ÚS 372/2020).

13. Všeobecné súdy v sporovom súdnom konaní nemajú poskytovať formálny či formalistický výklad a aplikáciu práva, ale majú poskytovať taký výklad a aplikáciu práva, ktorý je materiálnou ochranou zákonnosti, aby bola zabezpečená spravodlivá a účinná ochrana práv a oprávnených záujmov strán sporu (porovnaj čl. 2 ods. 1 Základných princípov CSP). Civilné sporové konanie sa musí v každom jednotlivom prípade stať zárukou zákonnosti a slúžiť na jej upevňovanie a rozvíjanie. K základným právam strany sporu, obsiahnutým v práve na spravodlivý proces, patrí i právo na uvedenie dostatočných dôvodov, na ktorých je rozhodnutie založené. Zásada iura novit curia („súd pozná právo“) neznamena len to, že súd pozná právo, ale aj to, že si je zároveň vedomý účinkov, ktoré právo v podobe, v ktorej ho súd aplikuje vyvoláva vo vzťahu k procesnoprávnemu alebo hmotnoprávnemu postaveniu nositeľa práva na súdnu ochranu svojich práv.

14. Ak nedôjde k dohode, zruší spoluvlastníctvo a vykoná vyporiadanie na návrh niektorého spoluvlastníka súd. Prihliadne pritom na veľkosť podielov a na účelné využitie veci. Ak nie je rozdelenie veci dobre možné, prikáže súd vec za primeranú náhradu jednému alebo viacerým spoluvlastníkom; prihliadne pritom na to, aby sa vec mohla účelne využiť a na násilné správanie podielového

spoluvlastníka voči ostatným spoluvlastníkom. Ak vec žiadny zo spoluvlastníkov nechce, súd nariadi jej predaj a výťažok rozdelí podľa podielov (§ 142 ods. 1 OZ).

15. Žalobca na preukázanie odklonu odvolacieho súdu od ustálenej praxe dovolacieho súdu označil rozsudok najvyššieho súdu z 28. septembra 2011 sp. zn. 1Cdo/33/2010: „Z povahy podielového spoluvlastníctva ako spoločenstva vlastníckych práv založeného na zásade dobrovoľnosti vyplýva, že ak nedôjde k dohode, ktorýkoľvek spoluvlastník môže kedykoľvek požiadať súd o zrušenie spoluvlastníctva a jeho vyporiadanie. Toto právo vyplýva zo zásady, že nikto nemôže byť spravodlivo nútený k tomu, aby zotrval v spoluvlastníckom vzťahu, ak mu to z akýchkoľvek dôvodov nevyhovuje. Ak nie je rozdelenie veci dobre možné, súd použije ďalší spôsob zrušenia a vyporiadania spoluvlastníctva, ktorým je prikázanie veci jednému alebo viacerým spoluvlastníkom za primeranú náhradu. V rámci posudzovania účelného využitia veci možno okrem veľkosti podielov zohľadniť viaceré skutočnosti rozhodujúce pre rozhodnutie o tom, ktorému z účastníkov bude vec prikázaná do vlastníctva. Pre rozhodnutie súdu, komu nehnuteľnosť prikázať nie je absolútne rozhodujúca ani výška podielov, ani účelné využitie veci, ale ide o súhrn skutočností, ktoré sú v danej veci relevantné. Zákon zohľadňuje variabilitu a zložitost' možných situácií, a preto prenecháva riešenie na úvahe súdu. Otázka, komu bude vec prikázaná, záleží vždy na úvahe súdu. Dovolací súd by úvahy súdov mohol spochybniť len v prípade, že by boli zjavne neprimerané. Súd preto musí riadne odôvodniť, z akého dôvodu je kritérium, ktoré použil v danom prípade, rozhodujúce.“

16. Cit. rozsudok z 28. septembra 2011 sp. zn. 1Cdo 33/2010 bol publikovaný v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR 3/2012 ako judikát R 37/2012, ktorého právna veta znie: „V konaní o návrhu na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva súd pri úvahe, komu zo spoluvlastníkov prikáže vec za primeranú náhradu, neberie na zreteľ samostatne iba niektoré z hľadísk výslovne uvedených v § 142 ods. 1 OZ (veľkosť spoluvlastníckych podielov, účelné využitie veci, násilné správanie podielového spoluvlastníka voči ostatným spoluvlastníkom) ani spoločne iba tieto zákonom výslovne označené hľadiská, ale vždy komplexne celý súbor relevantných skutočností, ktorý nie je vyčerpaný iba hľadáskami priamo vymenovanými v tomto ustanovení zákona.“

17. Pri rozhodovaní, ktorému zo spoluvlastníkov sa vec prikáže do výlučného vlastníctva, rešpektujú súdy požiadavku účelného využitia veci (...). Pri obytných domoch skúmajú bytovú potrebu spoluvlastníkov, prihliadajú na to, kto dom doteraz obýval, kto ho udržiaval a opravoval, prípadne kto doň investoval, kto je schopný a ochotný starať sa naďalej o jeho riadnu údržbu, pričom veľkosti spoluvlastníckych podielov pripisuje zväčša až druhoradý význam. Pri poľnohospodárskych nehnuteľnostiach berie sa do úvahy jednak schopnosť zabezpečiť riadne využitie pôdy, predovšetkým sa však preferuje možnosť, aby sa pôda dostala do socialistického užívania (R 54/1973, sp. zn. Cpj 8/72).

18. Zohľadniac vlastnú rozhodovaciu prax (judikaturu, ktorou dovolateľ neargumentuje m. m. III. ÚS 76/2021, III. ÚS 163/2021), dovolací súd poukazuje aj na rozsudok z 31. marca 2016 sp. zn. 3Cdo/548/2015; z nosnej časti odôvodnenia vyplýva, že „pre rozhodnutie o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva súdom prikázaním veci niektorému (niektorým) z podielových spoluvlastníkov za primeranú náhradu, sú v § 142 ods. 1 OZ zakotvené tri kritériá, a to veľkosť spoluvlastníckych podielov, účelné využitie veci a prípadné násilné správanie podielového spoluvlastníka voči ostatným spoluvlastníkom. Závery súdu o veľkosti spoluvlastníckych podielov, o tom, kto môže predmet spoluvlastníctva po jeho vyporiadaní využiť účelnejšie, prípadne o násilnom správaní podielového spoluvlastníka, sú závermi skutkovými, a nie právnymi. V tomto smere prichádzajú do úvahy právne závery len vo vzťahu k hodnoteniu významu jednotlivých kritérií a ich porovnania s inými. Otázka, komu bude vec prikázaná, záleží na úvahe súdu. Dovolací súd môže úvahy prvostupňového alebo odvolacieho súdu spochybniť len ak sú zjavne neprimerané.“

19. Judikatura vychádza z toho, že na hľadáská uvedené v § 142 ods. 1 OZ treba prihliadať vždy, ale nie sú rozhodujúce (pozri napr. R 16/1967 Zbierka súdnych rozhodnutí a stanovísk), berie zreteľ komplexne na celý súbor relevantných skutočností, ktorý nie je vyčerpaný iba hľadáskami vymenovanými v § 142 ods. 1 OZ (R 37/2012) a že otázka, komu bude vec pridelená, vždy závisí od úvahy súdu. Vyplýva to

napokon z textu zákona, podľa ktorého súd na spomínané kritériá len „prihliadne“. Pri rozhodovaní o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva sa súd vždy musí zaoberať výškou podielov spoluvlastníkov a účelným využitím nehnuteľnosti, jeho rozhodnutie však môže vychádzať aj z iných skutočností.

20. Rozhodnutie odvolacieho súdu je založené na právnej otázke, aké kritériá sú v okolnostiach konkrétnej veci rozhodujúce na prikázanie rodinného domu niektorému zo spoluvlastníkov v konaní o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva.

20.1. Z judikatúry dovolacieho súdu sú zrejmé kritériá, ktoré je potrebné pomerovať pre prikázanie spoločnej veci; avšak v každodennej realite bývajú vzťahy spoluvlastníkov komplikované a ich komplexné riešenie možno len ťažko predvídať. Preto nie je možné vytvoriť jeden algoritmus či „univerzálnu tabuľku“ na meranie týchto kritérií, vždy treba brať do úvahy individuálne okolnosti prejednávaneho prípadu, ostatne tak ako tomu bolo aj v posudzovanej veci.

21. Predovšetkým prvoinštančným súdom prijaté skutkové zistenie, že aktuálnym stavom spoluvlastníkov a výšky spoluvlastníckych podielov ku dňu rozhodovania súdu je preukázané, že (spoluvlastníci) vytvorili dedičskou dohodou spoluvlastníctvo podľa § 136 ods. 1, § 137 ods. 1 OZ a vedome sa dohodli, že si rozdelia nehnuteľnosť podľa podielov (...) je prípadom skutkového zistenia, ktoré je v extrémnom nesúlade s vykonanými dôkazmi. V skutočnosti dedičia uzavreli dohodu o vyporiadaní dedičstva s tým, že S. U., nar. XX. XX. XXXX získal rodinný dom v podiele 1/5 (3/70 k celku), T. S., nar. XX. XX. XXXX v podiele 3/5 (9/70 k celku), T. Š.Á., rod. R., nar. XX. XX. XXXX v podiele 1/10 (3/140 k celku), L.N. R., nar. XX. XX. XXXX v podiele 1/10 (3/140 k celku). Ďalší do úvahy prichádzajúci dedičia F. J., rod. U., nar. XX. XX. XXXX a Y. U., nar. XX. XX. XXXX svoj podiel v dedičskom konaní darovali T. S. (matke žalobcu).

21.1. Aj odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia konštatoval, že pôvodný okruh podielových spoluvlastníkov sa čiastočne zmenil/rozšíril, títo vstúpili do už existujúceho spoluvlastníckeho vzťahu na základe singulárnej sukcesie ako nástupcovia pôvodných účastníkov dedičskej dohody (T. S., Y. U., S. U. Y., ktorí boli účastníkmi dedičskej dohody a súrodencami poručiteľa).

21.2. Keďže v aktuálnom konaní o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva nejde o rovnaký okruh účastníkov ako v dedičskom konaní, javí sa ako neudržateľný (svojvoľný) aj nadväzujúci skutkový (právny) záver súdov, že v dedičskom konaní dedičskou dohodou dohodli dedičia, že vec bude v spoluvlastníctve, preto základný účel je, aby táto vec v spoluvlastníctve ostala, aby sa na užívaní podľa veľkosti podielov mohli podieľať spoluvlastníci tak, ako bolo dohodnuté (...) Skutkový záver, na ktorých je založené súdne rozhodnutie nemá - v tejto časti - dostatočnú logickú oporu vo vykonaných dôkazoch.

21.3. Neboli to aktuálni spoluvlastníci nehnuteľnosti, ktorí dedičskou dohodou vytvorili spoluvlastníctvo, napriek tomu súdy nehnuteľnosť prikázali žalovaným 1/ až 6/ s argumentom, že v dedičskom konaní dedičia dedičskou dohodou dohodli, že vec bude v spoluvlastníctve; z uvedenej skutočnosti nebolo možné ipso facto vyvodzovať účel zvolený nižšími súdmi, aby vec v spoluvlastníctve ostala, aby sa na užívaní rodinného domu podľa veľkosti podielov spoluvlastníci mohli podieľať tak, ako bolo „dohodnuté v dedičskom konaní“.

22. Takto zvolené kritérium (ako jedno z podkladov pre rozhodnutie o prikázaní rodinného domu) je výrazom zjavného a neodôvodneného vybočenia od interpretačných štandardov, navyše v rozpore s požiadavkou, aby súdom urobené skutkové zistenia a z toho vyvodzujúce skutkové závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené.

23. S uvedeným úzko súvisí aj problematika nadobudnutia väčšinového spoluvlastníckeho podielu žalobcom a s tým spojené námietky žalobcu; žalobca prejavil záujem o rodinný dom z dôvodu, že

podiely k nemu dostal, ako tvrdí, od svojej matky (T. S., nar. XX. XX. XXXX), uja Y. (Y. U. nar. XX. XX. XXXX) a tety F. (F. J., rod. U., nar. XX. XX. XXXX), ktorí mu svoje podiely previedli za účelom opravy, zveľadenia domu, aby sa v ňom mohla stretávať celá rodina.

23.1. Podľa odvolacieho súdu bolo na účely tohto konania irelevantné od koho žalobca nadobudol podiely, pokiaľ nie je sporná samotná výška daného podielu. Dovolací súd tento názor nezdíeľa, lebo v okolnostiach konkrétneho prípadu môže byť rozhodnou okolnosťou pre úvahu o prikázaní veci niektorému zo spoluvlastníkov aj tzv. historická rodinná väzba na predmet spoluvlastníctva. Existuje totiž možnosť prihliadnuť aj na toto kritérium a vziať do úvahy okrem iných aj okolnosti, za ktorých došlo k nadobudnutiu spoluvlastníckeho podielu; pokiaľ súdy neprihliadli k tomu, že v dôsledku rozhodnutia právnych predchodcov účastníkov to bol práve žalobca, ktorý sa stal výrazne väčšinovým spoluvlastníkom, je ich postup v rozpore s náležitým zhodnotením významu tohto kritéria. V danej veci svedčí v prospech žalobcu nielen to, že jeho podiel na nehnuteľnosti (22/35) je výrazne vyšší než podiel žalovaných, ale i okolnosti nadobudnutia jeho spoluvlastníckeho podielu. Pokiaľ nižšie súdy tieto okolnosti považovali za menej významné, ich reflexia dostáva posúdenie veci do polohy zjavne neprimeraného rozhodnutia.

24. Dovolacím súdom nastolené riešenie právnej otázky smeruje k postulátu, že aj keď hľadisko výšky podielov nie je samo osebe rozhodujúce, v prípade, že niektorý zo spoluvlastníkov má na spoločnej nehnuteľnosti výrazne vyšší podiel, musia existovať vážne dôvody na prípadné prikázanie nehnuteľnosti menšinovým spoluvlastníkom.

24.1. Súd prvej inštancie preto v novom konaní ústavne konformným spôsobom zdôvodní, prečo kritériá výšky podielov a účelného využitia nehnuteľnosti v prospech strany, ktorej svedčí nielen hľadisko pomeru spoluvlastníckych podielov (22/35 oproti 13/35), ale aj zásluhy o jej nadobudnutie, sú alebo nie sú v tomto konkrétnom prípade rozhodujúce.

25. Aj keď v dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany (§ 435 CSP) a dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP), pozornosti odvolacieho súdu (pozn. zo samotného vyjadrenia žalovaných) neuniklo, že pôvodne žalovaní 2/, 4/, 5/, 6/ - Ľ.N. R., S. U. Y., T. Š. a J.. Z. J.Á. v súčasnosti už nie sú spoluvlastníkmi nehnuteľnosti a svoje podiely previedli žalovanej 3/ a žalovanému 1/ na Z.. J. U. a J.. S. U. J..

25.1. Javí sa, že táto právna skutočnosť, ktorá nastala v krátkom čase od právoplatného skončenia veci je v priamom rozpore so záverom súdu prvej inštancie o účelnom využití rodinného domu žalovanými 1/ až 6/ s cieľom spoločného užívania, spoločného podieľania sa na jeho nákladoch, udržiavaní a „utúžovania rodiny“, resp. jeho užívania za účelom stretávania sa. Opätovné vyhodnotenie významu tohto kritéria a jeho porovnanie s inými do úvahy prichádzajúcimi meradlami bude úlohou nižších súdov v nachádzajúcom (základnom) konaní po zrušení a vrátení veci na ďalšie konanie.

26. Nižšie súdy zhodnotili autonómny postup žalobcu na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva (iba) k rodinnému domu bez zastavanej plochy, ako účelový, ktorý mal legitimizovať ich záver o prikázaní rodinného domu žalovaným, a to kvôli väčšej právnej istote (nepokoje, súdne spory), rovnosti spoluvlastníkov a rovnosti strán (výšku ceny za zastavanú plochu by ultimatívne určil žalobca).

26.1. Hodnotiaca premisa súdov spočívala v tvrdení, že v prípade úspechu by sa žalobca stal výlučným vlastníkom rodinného domu, žalovaní by zostali naďalej spoluvlastníkmi zastavanej plochy pod rodinným domom; žalobca by tým znemožnil vo faktickej rovine odpredaj spoluvlastníckych podielov žalovaných k zastavanej ploche za trhovú hodnotu.

26.2. Súdy nižších inštancií túto okolnosť (kritérium) v rámci svojich úvah zohľadnili ako jeden z dôvodov na prikázanie veci žalovaným; urobili tak napriek vlastnému konštatovaniu, že stavba nie je súčasťou pozemku (§ 120 ods. 2 OZ), stavba tvorí samostatný predmet občianskoprávných vzťahov (§

118 ods. 1 OZ) a po správnom zadefinovaní, že rodinný dom môže byť samostatným predmetom konania podľa § 142 OZ. Preto, pokiaľ súdy v tejto pre nich zásadnej okolnosti nevideli argument pre zamietnutie žaloby z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 142 ods. 2 OZ), nemali pristupovať k žalobcovi diskriminačne s prívlastkom „istej dávky neférovosti“ (resp. zjavnej nevýhodnosti) jeho žaloby. Názor súdov, že by žalobca v prípade jeho úspechu v spore mohol autoritatívnym spôsobom určovať cenu zastavaného pozemku takisto neobstojí, pretože napriek zastavanosti parcely CKN č. XXXX/X nič nebráni súdu, aby v novom konaní podľa § 142 ods. 1 OZ so zreteľom na individuálne okolnosti prejednávaneho prípadu, v súlade so zásadami ekvity, vysporiadal zastavaný pozemok jeho prikázaním za primeranú náhradu (trhovú hodnotu) jednému alebo viacerým spoluvlastníkom (s prihliadnutím jeho účelné využitie).

27. Keďže významovo takmer totožné dovolacie námietky dovolateľa spadajú pod obidva dôvody prípustnosti dovolania, po konštatovaní dôvodnosti podaného dovolania nielen z dôvodov zmätočnosti (§ 420 písm. f) CSP, § 431 ods. 2 CSP) ale aj z dôvodov nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP, § 432 ods. 2 CSP), bolo potrebné napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a pre zabezpečenie efektívneho a dôkladného posúdenia veci bolo potrebné zrušiť aj rozsudok súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec vrátiť podľa § 450 CSP súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

28. V ďalšom konaní súd prvej inštancie riadne preskúma zákonné predpoklady najlepšieho užívania a obhospodarovania danej nehnuteľnosti. Pri jej prikázaní zohľadní správanie spoluvlastníkov; zohľadní, ktorý zo spoluvlastníkov zabezpečoval správu, zveľaďovanie a vykonávanie investícií do spoločného domu; kto ho udržiaval a opravoval, ktorý spoluvlastník má na ďalšom užívaní veci naliehavejší záujem, či ktorý spoluvlastník dokáže najlepšie zabezpečiť riadne ďalšie využitie spoločnej veci a pod. S uvedeným úzko súvisí aj skúmanie v akej vzdialenosti od nehnuteľnosti bývajú nielen žalovaní ale aj žalobca. Súd prvej inštancie ústavne konformným spôsobom zdôvodní význam kritéria výšky podielov a účelného využitia nehnuteľnosti v prospech strany, ktorej svedčí nielen hľadisko pomeru spoluvlastníckych podielov (22/35 oproti 13/35), ale aj zásluhy o jej nadobudnutie. Pozornosť zameria aj na zodpovedanie otázky, či vzhľadom na prevod spoluvlastníckych podielov medzi žalovanými v krátkom čase od právoplatného skončenia veci, nebol predčasný jeho záver o účelnom využití rodinného domu žalovanými 1/ až 6/ s cieľom spoločného užívania, spoločného podieľania sa na jeho nákladoch, udržiavaní a „utužovania rodiny“, resp. jeho užívania za účelom stretávania sa; opätovne vyhodnotí význam tohto kritéria a porovná ho s inými do úvahy prichádzajúcimi meradlami. Svoje rozhodnutie riadne odôvodní tak, aby obsahová (materiálna) náplň jeho rozhodnutia založila nielen jeho zrozumiteľnosť, ale aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení nemôže chýbať žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť, ktoré odvolací súd náležitým spôsobom v celom súhrne posúdi a náležite vyhodnotí. Rozhodnutia súdov nižších inštancií musia obsahovať náležitosti uvedené v § 393 CSP, musia byť logické a presvedčivé.

29. Uznesenie Okresného súdu Žilina č. k. CA-4C/15/2022-436 z 10. apríla 2024 dovolací súd zrušil ako rozhodnutie súvisiace. Zrušením rozsudkov súdov nižších inštancií uznesenie o výške náhrady trov prvoinštančného a odvolacieho konania ako súvisiace rozhodnutie stratilo svoj podklad. Bez nadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutie by zostalo uznesenie o výške náhrady trov konania osamotené, strácalo by rozumný zmysel, čo by zároveň odporovalo princípu právnej istoty (napr. I. ÚS 549/2015, sp. zn. 2Cdo/173/2008, 2Cdo/267/2008, 1MCdo/14/2010, 1Cdo/36/2011, 6Cdo/201/2012, 4Cdo/52/2014 a 2MObdV/4/2012).

30. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

31. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého

rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 444 ods. 2 CSP a v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považuje za udržateľný aj Ústavný súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022). Napokon pre zrušenie napadnutého rozhodnutia ani neprichádzalo do úvahy rozhodovať o návrhu žalobcu na odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozsudku.

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.